

บันทึก

บันทึกการสัมมนาของศูนย์พุทธศาสนาศึกษา
ระหว่างปี 2551-2552

กองบรรณาธิการ

เรื่อง “พระพุทธศาสนา กับศิลปะในสังคมไทยปัจจุบัน”

1. เจตคติของพระพุทธเจ้าต่อศิลปะ

 พระพุทธเจ้าทรงมีความรู้ในศิลปะเป็นอย่างดี โดยเฉพาะนาฏศิลป์ คือศิลป์ วรรณศิลป์ ซึ่งอยู่ในศิลปศาสตร์ 18 ประการที่เป็นความรู้สำหรับชนชั้นปักษ์ของ ซึ่งพระองค์ได้ศึกษาจนเจนจบ ดังนั้น การวินิจฉัยของพระพุทธเจ้าในเรื่องศิลปะจึงมีใช้เป็นการของศิลปะจากศาสนาซึ่งมักเห็นกันว่า เป็นอุดม แต่เป็นการของจากทั้งสองด้านอย่างเข้าใจขั้นเป็นการพิจารณาที่มิได้เกิดจากความไม่รู้ในศาสตร์อีกฝ่ายหนึ่ง จึงปรากฏคำสอนทั้งที่ยกย่องศิลปะและที่เห็นว่าเป็นสิ่งต้องห้าม

การสัมมนานี้ผู้เข้าสัมมนาประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและผู้สนใจทางพระพุทธศาสนา ศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในวิชาการส่วนที่เป็นหลักพระพุทธศาสนา และในส่วนที่เป็นที่รู้จักและคำวินิจฉัยเกี่ยวกับศิลปะที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

ประเด็นเกี่ยวกับศิลปะที่ปรากฏในพระไตรปิฎกนั้นมีทั้งที่ม่องศิลปะในแง่ตัวและแง่ร้าย ส่วนใหญ่จะปรากฏเป็นข้อห้ามหรือข้อควรระวัง เช่น ในคําลูบอสต ทรงให้คํานิจิตวิถุกทัสนา” คือการฟ้อนรำขับร้องคนตัว ซึ่งเป็นความสุขของคนที่ยังคงชื่องในทางโลก ในการคุณ ในการอยู่ 6 ทรงกล่าวถึงการ

เที่ยงคุณการะเล่นต่าง ๆ ดังที่กล่าวห้ามในศีล 8 ข้างต้นว่าเป็นทางไปสู่ความเดื่ออง การติดสิ่งบันเทิงต่าง ๆ ทำให้เสียเวลาที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แท้จริงแก่ชีวิตและเสียเงินทอง แทนที่จะใช้เวลาอันน้ำใจความรู้ หาทรัพย์สืบสาน สร้างส่วนที่ทรงชนนี้มีกล่าวใน สักกปญหสูตร (สูตรที่ ๘๔ ภาค 248-250) ว่า “ปัญจติจะเสียพิณของท่านย่อมกลมกลืนกับเสียงเพลงขับ แต่เสียงเพลงก็กลมกลืนกับเสียงพิณ อนึ่งเสียงพิณและเสียงเพลงขับของท่านพอดีกัน” บทเพลงที่ปัญจติหรือขับร้องนั้นแม้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับราสีแต่ก็กล่าวถึงการแสดงหากความหลุดพันของพระพุทธองค์ และบุญที่ได้ทำแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย การเบรี่ยบเที่ยบเรื่องนี้ ถ้าทำในปัจจุบันก็อาจมีผู้วิจารณ์ว่าไม่รื่องความคุณมาเบรี่ยบเที่ยบหรือเกี่ยวโยงกับพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ซึ่งเป็นการคุกคาม แต่พระพุทธองค์มิได้ทรงทำหนิกับทรงสนทนากล่าวอย่างเป็นปกติ อาจจะทรงเห็นว่าเนื้อความนั้นทำให้คนนึกถึงเรื่องบุญและการแสดงหากความหลุดพัน ส่วนเรื่องความคุณนั้นก็เป็นเรื่องปกติ ของผู้บังคับช่องในการ แต่การกล่าวเรื่องความคุณนั้นก็เป็นเรื่องของความรัก ความชื่นชมมิใช่เรื่องเดียวในหมู่คุณที่บังคับช่องอยู่ในการ น้ำเสียงที่ทรงพูดเป็นแต่ทรงแสดงว่าพระองค์มีความรู้ในศีลประดิษฐ์ได้ทรงยินดีในเสียงเพลงนั้น นอกจากนั้นการบรรเลงของปัญจติจะเป็นไปเพื่อให้ท้าวสักกะได้มีโอกาสฝ่าพระองค์เพื่อพังธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ต้อง

2. การใช้ศีลประเพื่อธรรมกับการใช้ธรรมเพื่อศีลประ

ที่ประชุมมีความเห็นว่าตามคำสอนที่ปรากฏในที่ต่าง ๆ ในพระไตรปิฎกศีลประเป็นของกลาง ๆ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตใจคน หากใช้ศีลประเพื่อธรรมก็เป็นสิ่งที่ดี เพราะทำให้คนเข้าใจและไม่ในธรรม หากใช้เพื่อให้ติดข้องในงานสุข หรือเพื่อสิ่งที่ไม่ดีงามก็เป็นสิ่งไม่ดีกิจกรรมมีมักใช้ว่า ศีลประรับใช้ธรรม เป็นเรื่องดี ธรรมรับใช้ศีลประเป็นเรื่องไม่ดี ในประเต็นนี้ได้มีการยกตัวอย่างเช่นผู้เข้าสัมมนาเห็นว่าเป็นการนำศีลประรับใช้ธรรม เช่น การใช้ศีลประในการตกแต่งโบสถ์วิหารให้เกิดบรรยายกาศทางศาสนา การสร้างพระพุทธรูปให้คุณงาม มีมาตรฐาน ก่อให้เกิดศรัทธา การแต่งพระคชาเป็นคำประพันธ์ทำให้จดจำง่าย และทำนองสวดไพธรรมและเพลิดเพลิน การใช้ศีลประ เช่นนี้ เป็นการใช้ศีลประเพื่อธรรมและใช้ธรรมเพื่อความดีแก่คน ส่วนตัวอย่างการใช้ธรรมเพื่อศีลประก็เช่น การนำศีลประที่ใช้ในศาสนานำไปตกแต่งอาคารที่พักอาศัย โรงเรียนบางแห่งในภาคเหนือ เป็นเครื่องประดับเพื่อความสวยงามหรือความประดิษฐ์ของอาคาร กรณีวัดร่องซุกที่สร้างด้วยเศษคอนกรีตแบบของผู้สร้างและเพื่อตัวผู้สร้างมากกว่าเพื่อใช้เป็นที่ทำกิจกรรมศาสนาริบหรือเป็นที่ปฏิบัติธรรม

กรณีที่อาจเป็นปัญหาเช่นภาพภิกษุสุดานกาที่เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กัน ซึ่งมีผู้มองต่างกันว่าเป็นภาพสอนธรรมหรือหมิ่นศาสนา การร้องเพลงลูกทุ่งโดยใช้ทำนองแหลกหรือสาด ซึ่งหากเนื้อร้องไม่เป็นไปเพื่อธรรมก็เป็นการเอาสิ่งที่เคยใช้กับธรรมมาใช้กับเนื้อหาซึ่งไม่ใช่ธรรม แต่การร้องเพลงที่เนื้อหาเป็นเรื่องธรรม หรือการแหลกเหลกนั้นชอบทำให้คนฟังรู้สึกไม่ดี แต่การร้องเพลงที่เนื้อหาเป็นเรื่องธรรม หรือการแหลกเหลกนั้นชอบทำให้คนฟังรู้สึกดี ขาดความสำรวมเป็นตลาดค้าไฟ หรือว่าร้องอยู่ในสมณวิสัย เป็นไปเพื่อชื่อเสียงส่วนตัวหรือเพื่อธรรม อะไรคือความพอใจของพระ อะไรคือสมณสารูป อะไรคือธรรมวัส ตลาดเป็นส่วนประกอบ เป็นเครื่องสอนให้ได้ธรรม หรือเอกสารนามพูด เล่นตลาดเป็นศีลประเพื่อธรรมหรือธรรมเพื่อศีลประ หากวิธีการเช่นนี้เป็นทางแห่งความเดื่อองใส่ศรัทธาแล้ว เหตุใดพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์สาวกจึงไม่ทรงใช้ผู้คนในศาสนาอื่นจะนินทาว่าร้ายว่าแม้แต่ธรรมะก็ยังเป็นเรื่องเล่น ๆ ศาสนาเช่นนี้จะนำความพูดชาได้อย่างไร

การใช้ศีลประการแสดงจำกัดหรือแสดงตลาดอาจจะใจให้มีผู้ฟังแต่จะเป็นทางแห่งศรัทธาหรือไม่

ยังน่าสงสัย แต่ที่แน่นอนก็คือความไม่สำรวมระหว่างนั้นอาจจะขัดกับคำสอนในโภจนสูตรที่ว่า

“ดูกร วิกขุทั้งหลาย การซับร้องคือการร้องให้ในวินัยของพระอริยเจ้า การฟ้อนรำ คือความเป็นบ้านในพระวินัยของพระอริยเจ้า การหัวเราะจนเห็นฟันพร่าเพื่อคือความเป็นเด็กในวินัยของพระอริยเจ้า เพราะเหตุนั้นแหล่งจดเสียโดยเด็ดขาดในการซับร้องฟ้อนรำ เมื่อท่านทั้งหลายเมิกบานในธรรม ก็ควรแต่ยั่มเย้มฯ (สุค อัง ติก. 547) ”

เรื่องนี้หากจะพิจารณาตามหลักการที่ว่าศิลปะเป็นหลักหรือธรรมเป็นหลัก ก็เป็นเรื่องที่ทำได้ เพราะพระพุทธเจ้ามิได้ทรงห้ามศิลปะ แต่ทรงคำนึงถึงผลมากกว่า หากการใช้ศิลปะเป็นไปเพื่อผลต่อส่วนคุณธรรมที่ปัญญาจะนั้น แม้พุทธเรื่องการคุณที่เที่ยบกับการแสดงทางความหลุดพ้นชั่งเป็นเรื่องสำคัญและยังใหญ่กับทั้งทำให้พระพุทธเจ้าได้ทรงทราบว่าพระอินทร์จะขอเข้าเฝ้า จึงตรัสขึ้นว่า “ปัญญาจะดังนั้นหากให้ได้ธรรมมากกว่าศิลปะมิใช่ได้ศิลปะมากกว่าธรรมแล้วก็จะไม่เกิดความไม่สำรวม และเป็นวิธีการที่ทำได้ ความพอดีและความเหมาะสมเป็นเรื่องที่พึงพิจารณาในกรณีนี้ ถ้าไม่เอกสารมเป็นหลักอาจจะได้ความสนุกสนานมากได้ความรู้ร่วมมาก มีความหลากหลาย แต่ไม่ได้ธรรม ไม่ได้ศิลปะ ปัญญา พากันหลงความสนุก หลงเงินหลงชื่อเสียง ให้ประโยชน์ส่วนตัว แต่ผู้รับเมื่อได้ความพัฒนาก็จะ

ที่ประชุมยังได้พูดถึงเรื่องพุทธศิลป์ เช่นการสร้างพระองค์ใหญ่ ๆ หรือสร้างพระปรางค์ ฯ เช่นพระพุทธเจ้าเหยียบโลก (คล้ายคราสินค้าสมัยก่อนคือตราสิงโตเหยียบลูกโลก) ซึ่งถึงที่สร้างนั้นขาดความงามทางศิลปะ ยิ่งใหญ่โตมากก็ยิ่งดูน่าเกลียดมาก การสร้างรูปเคารพื่นโดยสร้างเรื่องเชื่อมโยงกับพระพุทธเจ้าอย่างผิด ๆ เช่น สร้างจากความรามเทพอย่างสวยงามแต่สร้างเรื่องของประกอบให้เป็นพระโพธิสัตว์ซึ่งไม่มีในคัมภีร์พุทธศาสนา เป็นการใช้ศิลปะแต่บิดเบือนธรรม นักจากานี้ยังมีเรื่องการเชิญชวนให้ทำบุญโดยซักชวนไปสรวยค์ที่เน้นหนักความสุขทางการมากกว่าจะสอนให้ลดละ เลิก กิเลส การจัดสถานที่และพิธีริทึ่งต่าง ๆ ประหนึ่งว่าตนเป็นพระโพธิสัตว์ หรือพระพุทธเจ้า เหล่านี้ล้วนเป็นการใช้ธรรมเป็นเครื่องมือของศิลปะ และใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือหาเงินทอง โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์ของตน ไม่ภูมิธรรมทั้ง เจตนา การกระทำ และผลการกระทำ ทำให้เกิดพุทธพาณิชย์ซึ่งทำให้คนหลงในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ แม้คนยากจนก็ตกเป็นเหยื่อธุรกิจศาสนาที่มีมูลค่าบันลับนับร้อยล้านบาท ศิลปะได้เข้ามามีส่วนทั้งใน การสร้างและการโฆษณาธุรกิจพระพุทธศาสนา ขยายศรัทธาไม่ต่างกับการขายบัตรไถ่บาปในศาสนาคริสต์เมื่อสมัย古董ที่ทำให้ศาสนาชนบทกลุ่มนี้ไม่ได้งานต้องแยกนิぎยามาแล้ว

3. วัฒนธรรมไทยในการจัดการเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

วัฒนธรรมเกี่ยวกับพระพุทธชูปของไทยที่ขัดกันวัฒนธรรมด้านโบราณวัตถุของผู้ร่วมก็เป็นข้อที่ทำให้เกิดปัญหา เช่น การตั้งแสดงเตี่ยรพระพุทธชูปในพิพิธภัณฑ์ทำให้พระพุทธชูปไม่ต่างกับโบราณวัตถุอื่นที่แสดงตามสภาพที่ปรากฏซึ่งเป็นข้อส่วนตัวนั้นการที่ผู้ร่วงนำพระเครื่องหรือพระหัตถ์ของพระพุทธชูปไปตั้งเป็นเครื่องประดับหรือเป็นที่แขวนเลือด ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเห็นเป็นของโบราณหรือไม่ก็งานศิลปะ

ในวัฒนธรรมไทยเมื่อบ้านเมืองเป็นปกติสุข พระเจ้าแผ่นดินจะทรงให้ราบรื่นส่วนของพระพุทธชูปที่ไม่สมบูรณ์มาประกอบสร้างเป็นองค์สมบูรณ์ให้เป็นที่เคารพบูชาสืบไป การปล่อยเครื่ยรพระพุทธชูปทึ้งไว้หรือนำไปตั้งแสดงนับว่าเป็นความนำสตดสังเวช พุทธศาสนาไม่ควรปล่อยบูชาส่วนตัวตามโบราณสถานนั้นก็เท่ากับเป็นการทำทึ้งชาวบ้านไม่เคารพพระพุทธเจ้า การทำเช่นนี้จะต่างอะไรกับการที่ผู้ร่วงนำเครื่องประดับไปทำเป็นที่แขวนหมาด วัด

วาราณที่ทิ้งร้างกีเร่นกันหากรักษาเป็นโบราณสถานก็ไม่เป็นที่น่าเคารพ หากจะให้เป็นเช่นนั้นก็ควรอนุสืบมารสืบเพื่อไม่ให้เป็นวัตถุ หากจะให้คงเป็นวัตถุก็ต้องบูรณะปฏิสังขรณ์ให้เป็นที่ทำสังฆกรรม เรื่องนี้เป็นข้อขัดแย้งระหว่างโบราณคดีแบบผู้ร่วมกับวัฒนธรรมพุทธศาสนาของไทยอันเป็นข้อขัดแย้งทางวัฒนธรรม ที่มาเป็นตัวอย่างของประเทศที่เลือกวัฒนธรรมพุทธศาสนาของตนในการจัดการกับวัตถุวารามมากกว่าที่จะทำตามแบบแผนโบราณคดีผู้ร่วง ซึ่งต่างกับประเทศไทยที่ราชการเลือกอย่างผู้ร่วงแต่ชาวบ้านเลือกอย่างไทย ความขัดแย้งกีเกิดขึ้นระหว่างราชการกับประชาชน วิชาการ (ผู้ร่วง) กับไม่เป็นวิชาการซึ่งที่จริงคือแบบไทยๆ

กรณีดังกล่าวเหล่านี้ที่ประชุมเห็นว่าเนื่องจากบุคคลมัยที่เบลี่ยนไป ทำให้การจัดการซึ่งได้ผลดีไม่อาจนำมายใช้ได้ และไม่มีวิธีจัดการที่เหมาะสมกับบุคคลมัยมาใช้ทดแทน ในสมัยพุทธกาล เมื่อมีเรื่องที่ไม่ดีไม่งามเกิดขึ้นในศาสนาพราหมณ์เจ้าทรงเป็นผู้จัดการเอง หรือมอบให้เอกทัคคะในด้านนั้น ๆ เป็นผู้จัดการ ผู้ที่เป็นผู้รู้ช้านานญาณบางกรณีก็ไม่ใช่พระสงฆ์ เช่น เรื่องการตั้งครรภ์ที่ทรงมอบให้สครร์เร่น นางวิสาขามหาอุบาลีก้า เป็นผู้จัดการ พระสงฆ์ที่ทำผิดวินัยก็ทรงมอบให้กุปชณาญอาจารย์ของผู้นั้นจัดการ คือเป็นการจัดการกันภายในองค์กร

กรณีที่พระพุทธเจ้าทรงห้ามพระธรรมกถิกับพระวินัยไว้ที่วิวากันแล้วพระสงฆ์เหล่านั้นไม่รื่อฟังกี ทรงให้ชาวบ้านผู้อุปถัมภ์พระสงฆ์เป็นผู้จัดการโดยพระองค์เสด็จหล่อเรือนไปเสีย เมื่อชาวบ้านเห็นเช่นนั้นก็ไม่ ใส่บาตร ในที่สุดพระสงฆ์ก็ยอมอยู่ในพระพุทธศาสนา

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จตับขันธปรินิพพาน พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นในความคุ้มครองของกษัตริย์ โดยเฉพาะผู้ที่ทรงเลื่อมใสเช่นพระเจ้าอโศกมหาราช ซึ่งทรงจัดการให้คำสอนถูกต้องและจัดการพระที่ทำให้ศาสนาเดี่ยวมีความสงบเรียบร้อย ให้อำนาจปั้นเป็นผู้จัดการ ประเทศที่นับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักอย่างลังกากลางไทย พระเจ้าแผ่นดินก็เป็นผู้อุปถัมภ์และใช้อำนาจบ้านเมืองจัดการศาสนาโดยมีหลักความถูกต้อง คือคำสอนถูกต้อง พระสัมมาปฏิบัติถูกต้องตามคำสอน และจัดการคุ้มครองให้การสั่งสอนถูกต้อง เป็นการจัดการศาสนาให้ดำเนินการและดำเนินไปตามหลักของศาสนาเอง มิใช่ตามความประสงค์ของบ้านเมืองหรือของพระมหากษัตริย์

ครั้นเมื่อบ้านเมืองเปลี่ยนไป พระมหากษัตริย์มิได้ทรงถืออำนาจปกครองไว้ แต่ทรงจัดการผ่านรัฐบาล กษัตริย์เกี่ยวกับศาสนาและหน่วยงานจักราชศาสนา มิได้พัฒนาให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่ง กระทบพุทธศาสนา จึงเกิดปัญหาไม่มีกษัตริย์ที่จะจัดการ ไม่มีแนวทางจัดการที่เป็นตัวอย่าง และไม่มี หน่วยงานหรือบุคคลที่จะรับผิดชอบจัดการ ไม่ว่าจะจัดการด้วยพระราชบรมวินัย หรือด้วยกษัตริย์ก็ล้วนไม่มี ประสิทธิภาพ เมื่อติดกรนีที่เป็นปัญหาขึ้นก็ไม่มีทักษิณและการแสวงหานุภูมิที่จะจัดการ ถ้ายังเป็นปัญหาโดยแบ่ง หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็ในสังคมแท้ไม่มีการจัดการ

4. รัฐกิจการจัดการด้านพระพุทธศาสนา

ศาสนามีใช่องค์การที่มีอำนาจและศาสนาต้องคำร้องขอในรัฐ ไม่ใช่จะรัฐเดียวกับหัวเมืองท้ายรัฐ หากประชาชนมีศรัทธาสูงอำนาจรัฐก็อาจเป็นในแนวทางเดียวกับศาสนาและทำให้ศาสนามีอำนาจ ซึ่งจากด้วยเป็นอำนาจของฝ่ายรัฐเช่นรัฐในสมัยกลางของยุโรปหัวเมืองลิสบอน แต่ถ้าศรัทธามีสูงและรัฐใช้อำนาจโดยไม่ได้อาศัยศาสนาเป็นหลัก รัฐก็อาจใช้อำนาจโดยไม่เป็นไปตามหลักศาสนาในบางเรื่อง เช่นประเทศไทยเป็นรัฐพุทธศาสนาในความหมายว่าคนรักอยู่เท่ากันสิบกว่าเป็นพุทธศาสนา แต่ก็มีกฎหมายรับรองอย่างนุชั่ง ๆ ในทักษะนั้นท้ายที่สุดแล้วอำนาจรัฐก็สำคัญที่สุด เพราะเป็นอำนาจที่ส่งเสริมอำนาจของศาสนาแก่ได้ ข้อควรระวังก็ได้

พระพุทธเจ้าไม่เคยทรงขัดคำน้ำใจรู้สึกไม่เคยท้าทาย แต่ทรงชักจูงให้เห็นด้วย ให้ส่งเสริม แม้แต่ข้อที่สังคม

ติเตี๊ยนก็ทรงนำมาพิจารณาบัญญัติเป็นพระวินัย และเพื่อจะให้บ้านเมืองยอมรับพระสังฆ์ตั้งปฏิบัติตี้และเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองไม่ใช่เพียงไม่ผิดกฎหมายแต่ต้องให้ศักดิ์สูงกว่ากฎหมายกำหนด ความผิดในการอบรมของศาสนานั้นศาสนาไม่วินัยและวิธีดำเนินการ แต่ความผิดที่ทำในลังคม ในรัฐน้อยุ่นของการอบรมศาสนา หากทำผิดแม้ศาสนาไม่ได้กำหนดโทษแต่บ้านเมืองก็ลงโทษได้ การที่บ้านเมืองไม่ลงโทษในสภาพพระมีเช่นว่าไม่มีอำนาจ แต่พระบ้านเมืองนั้นเคราะห์ศาสนา หากทำผิดในบ้านเมืองที่ไม่เคราะห์ศาสนานั้น แม้พระทำผิดก็มีค่าเท่ากับคนทำผิด ความผิดที่อาจไม่ผิดหลักศาสนาแต่เป็นความผิดที่บ้านเมืองเห็นว่าเป็นความผิดต่อศาสนา บ้านเมืองก็จัดการได้ เพราะเป็นสถาบันในบ้านเมือง เช่น การทำลายพระพุทธรูปไม่เป็นความผิดตามพระไตรปิฎก เพราะสมัยก่อนไม่มีการสร้างพระพุทธรูป แต่ในปัจจุบันพระพุทธรูปเป็นที่เคราะห์ของพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่รัฐบูรณะ การทำลายหรือการทำไม่สมควรต่อพระพุทธรูปที่ต้องเป็นความผิดในสายตาของบ้านเมืองในฐานะที่เป็นสถาบันในบ้านเมืองก็ต้องให้บ้านเมืองจัดการได้ แต่บ้านเมืองก็อาจจัดการมากไปน้อยไป จัดการในสิ่งที่ควรในสิ่งที่ไม่ควร หากจะให้จัดการอย่างถูกต้องเหมาะสม ก็ต้องทำให้บ้านเมืองรู้และเข้าใจศาสนาอย่างถูกต้องด้วยเหตุผล การที่พุทธศาสนาคำร้องขอในชาติไทยมาได้โดยเป็นสถาบันอันเป็นที่เคราะห์ยอมต้องมีความรู้และความเข้าใจดังกล่าวเป็นพื้นฐาน และทุกคราวที่ศาสนาเลื่อมโกร姆 มีคนเดรร้าย มีเรื่องเดรร้ายเกิดแก่ศาสนา ก็ได้อาชญากรรมบ้านเมืองเข้าแก่ไข ลำพังศาสนาเองไม่มีอำนาจบังคับเพียงพอ แม้แต่จะบังคับให้คนปฏิบัติตามคำสอนก็ทำไม่ได้ เว้นแต่จะทำให้เกิดความคุกคามไม่ต้องบังคับ

แม้ว่าจะมีปัญหาโดยแยกกันในบางครั้งบางคราวว่าศาสนาควรปกครองตนเองและเป็นอิสระจากอำนาจรัฐ หรือไม่ แต่โดยความเป็นจริงที่รัฐมีอำนาจแย่เสียกว่าการทำลายศาสนาตั้งเรื่องที่พระเจ้าแผ่นดินห้ามทำลายพุทธศาสนาและพระเจ้าแผ่นดินที่เป็นมุสลิมทำลายศาสนาอิสลามจึงยากที่ศาสนาจะสามารถเป็นอิสระอย่างแท้จริง ยิ่งกว่านั้นศาสนาอาจจะตอกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง เป็นฝักเป็นฝ่ายทางการเมือง ดังที่เป็นอยู่ในประเทศไทยปัจจุบัน เพราะคนในวงการศาสนาเองก็มีเชื่อพระอริยบุคคล การคุ้มครองศาสนาซึ่งอาจรวมถึงการจัดการศาสนา ถ้าจะให้มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยอำนาจบ้านเมือง คนส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยพูดเรื่องให้ศาสนาจัดการตัวเองโดยอิสระ แต่จะพูดเรื่องบ้านเมืองควรช่วยจัดการศาสนาและช่วยศาสนาจัดการกับปัญหาต่าง ๆ อย่างไร ข้อเสนอในเรื่องนี้ มี 3 ประการ ซึ่งเป็นข้อเสนอรวม ๆ ไม่เฉพาะปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับศีลประ

ข้อเสนอแรกคือให้นำระบบการจัดการของพุทธศาสนาที่มีอยู่แล้ว เช่น กรณีมีพระธรรมชาติและพระวินัยธรรมทั้งระบบการดำเนินการที่มีระบุไว้ในพระวินัยมาปรับเปลี่ยนและวิธีดำเนินการของคณะสงฆ์ แต่การจัดการในลักษณะนี้อาจจะได้ประโยชน์ส่วนตัวมาก็ได้จากการจัดการภายในของสงฆ์ ไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดกับคณะสงฆ์ซึ่งเป็นปัญหาที่มาจากการภายนอกได้

ข้อเสนอที่สองคือ การเสนอให้รัฐออกพระราชบัญญัติและกำหนดความรับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดกับศาสนาและปัญหาภายในให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานเฉพาะ ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานเดิม หรือหน่วยงานใหม่ก็ได้ การที่ต้องอาศัยหน่วยงานภายนอกคือรัฐก็ เพราะรัฐมีอำนาจประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งปัญหาบางประการพระสังฆ์แก้ไขกันเองไม่ได้หรืออยู่พื้นฐานของพระสังฆ์ก็ต้องให้องค์การภายนอกเข้ามายังแก้ไข ซึ่งอาจเป็นการเข้าไปจัดการโดยพระสังฆ์เป็นผู้ร่วมกันทางออก กรณีที่ทางออกไม่ได้บ้านเมืองอาจเป็นผู้เสนอทางออกหรือตัดสินใจที่สุด สมัยก่อนพระเจ้าแผ่นดินทรงเป็นหลัก แต่ปัจจุบันกฎหมายเป็นหลักการจัดการก็ต้องเปลี่ยนจากพระราชนิยมเป็นมาตรฐานจากกฎหมายซึ่งจะต้องออกโดยรอบครอบ ในการออก

พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงควรรับฟังความเห็นจากพระสงฆ์ องค์การพุทธศาสนา นักวิชาการและประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดความรอบคอบดังกล่าว

ข้อเสนอที่สามคือ การศักดิ์คนมาบวชแบบที่คริสต์ศาสนการทำอยู่ โดยศักดิ์คนมาบวชตั้งแต่เด็กให้ทุนเล่าเรียนโดยมีหลักสูตรที่สร้างพระให้เป็นเอกทักษะทางด้านพระสูตร พระวินัย พระอภิธรรม เพื่อให้พระเป็นผู้มีความรู้ศาสนาอย่างแท้จริง กรณีจะมีบวชแบบประเพณีและการบวชเพื่อทำงานศาสนาตลอดชีวิตที่ชัดเจน ซึ่งอาจช่วยแก้ปัญหาที่พระสงฆ์ทำผิดโดยไม่รู้ และให้มีผู้รู้ในศาสนาที่จะตัดสินปัญหาต่าง ๆ พระสงฆ์ที่ประพฤตินอกกรีฑาของอย่างจะน้อยลงถ้ามีผู้รู้พุทธศาสนาดังเช่นพระพราหมกุṇาภรณ์ (พระบุพพ์ ปัญโต) หรือพระธรรมโกศอาจารย์ (พระบูร พนมคุณ) มา ก็จะเป็นภูมิคุ้มกันไม่ให้เกิดการทำผิดซึ่งในศาสนา และไม่ให้ความชั่วร้ายจากภายนอกเข้ามานำป่อนทำลายศาสนา

ข้อเสนอเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องใช้ข้อนี้นั่นเอง อาจจะสร้างระบบภูมิคุ้มกันและแก้ปัญหาที่เกิดกับพระพุทธศาสนาทั้งปัญหาภายในและปัญหาที่มาจากการของ โดยพิจารณาคำขอที่เป็นประโยชน์มากปรับเข้าด้วยกัน ๑

เรื่อง “เปลือกของพระพุทธศาสนา : ข้อคิดและข้อเสีย”

อะไรคือแก่นอะไรคือเปลือก

อะไรคือแก่นของพระพุทธศาสนา อะไรคือเปลือกเป็นเรื่องที่ยังมีได้เนี่ยมกันให้ชัดเจน แต่ก็เป็นคำที่พูดกันทั่วไปในการวิพากษ์วิจารณ์ปรากฏการณ์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในสังคมไทย เช่น เดียวกับคำที่มีความหมายก้าวหน้า เช่น อะไรเป็นประชาธิปไตย อะไรไม่เป็นประชาธิปไตย อะไรเป็นทุนนิยมอะไรไม่เป็น สิ่งที่คนหนึ่งเห็นว่าเป็นแก่นอีกคนหนึ่งอาจเห็นว่าเป็นเปลือก เช่นบางคนอาจเห็นว่าสิ่งที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เป็นแก่น สิ่งที่เป็นเรื่องนอกพระไตรปิฎกเป็นเปลือก แต่บางคนก็อาจเห็นว่าแม้แต่ไตรลักษณ์ก็เป็นเปลือกมีแต่พرنิพพานเท่านั้นที่เป็นแก่น นิยามเรื่องแก่นและเปลือกของพระพุทธศาสนาของแต่ละคนจึงแตกต่างกัน สิ่งที่เห็นตรงกันก็คือแก่นสำคัญกว่าเปลือก แต่ความเข้าใจที่ต่างกันเกี่ยวกับเปลือกที่ทำให้บางคนเห็นว่ามีเปลือกที่ดีและเปลือกที่ไม่ดี ส่วนเปลือกที่ดีก็มีความเห็นว่ามีดีมากน้อยต่างกัน

ความเข้าใจว่าอะไรเป็นแก่นอะไรเป็นเปลือกอาจพิจารณาได้หลายมุมมอง เช่น คุณลักษณะที่ปรากฏกับสิ่งที่ชื่นชอบ สิ่งที่อยู่ในตัวคือจิตเป็นเรื่องแก่น สิ่งที่อยู่นอกตัวคือวัตถุเป็นเปลือก ความสุขทางใจเป็นแก่น ความสุขทางกายเป็นเปลือก รูปว่างภายนอกน่าเกลียดแต่จิตใจภายในเป็นคนดีหรือจิตใจงาม คุณลักษณะกับเนื้อรหัส เช่น คนมีรูปร่างหน้าตาต่างกันแต่มีความเป็นคนเหมือนกัน การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากมีภาระทำต่างกันแต่เป็นภาระทำตัวความเมตตากรุณาเหมือนกัน กัน คุณความเป็นศูนย์กลางกับความเป็นขอบเขต เช่น ความคิดหลักกับความคิดอย่างที่ขยายความออกไปเป็นลำดับ แก่นของต้นไม้กับเปลือกของต้นไม้ ไข่แดงกับเปลือกไข่ คุณความสำคัญมากน้อย ส่วนที่สำคัญเป็นแก่นส่วนที่สำคัญน้อยกว่าเป็นเปลือก เช่น อริยสัจ ๔ เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ธรรมอื่น ๆ ที่ขยายออกมายากจากอริยสัจ ๔ ซึ่งสำคัญน้อยกว่าเป็นเปลือก นิพพานเป็นแก่นธรรมอื่นเป็นเปลือก

ความเป็นแก่นและเปลือกอาจพิจารณาในลักษณะเชิงเดียวกับเชิงชั้นคือแก่นเดียวหรือหลายแก่น

รวมกันเป็นกลุ่ม เช่นความเชื่อแก่นของคนไทยคือ ผู้พระนามนี้ และพุทธรวมกัน ส่วนเปลือกคือกลุ่มของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแก่นทั้งสามนั้น การพิจารณาในแต่ละด้านการพิจารณาฯ พระพุทธศาสนา เป็นความเชื่อแก่นเพียงอย่างเดียว ส่วนผู้และพระนามนี้เป็นเปลือก ซึ่งทำให้ความเชื่อถือส่องอย่างลดความสำคัญจากแก่นลงเป็นเปลือก

การพิจารณาแบบพลวัต

การพิจารณาแก่นและเปลือกตั้งกล่าวมาแล้วเป็นการพิจารณาการแยกส่วนคือมีสิ่งที่เป็นแก่น และเปลือกที่แยกกันอย่างตายตัว ซึ่งก็อาจแยกส่วนมากกว่าเดิม เช่น แยกเป็น แก่น กระพี้ และเปลือก เป็นต้น แต่เนื่องจากแต่ละส่วนตั้งกล่าวมีความเปลี่ยนแปลง หรือมีพัฒนาการ ความเป็นแก่นหรือความเป็นเปลือกที่เคลื่อนได้ เช่น แต่เดิมความเชื่อเรื่องผู้เป็นความเชื่อแก่นของคนไทยต่อมาเมื่อถูกพระนาม เคลื่อนเข้ามาและมีพลังเหนือกว่า ลักษณะนี้ก็เป็นแก่น ผู้ที่เคลื่อนออกไปอยู่รอบนอก เมื่อพุทธเคลื่อนเข้ามาเป็นแก่นพระนามก็เคลื่อนออก ในช่วงที่ความเชื่อยังไม่ชัดเจนเดิมขาดก็มีการนับถือรวม ๆ กันเป็นแก่นหลายแก่นการเคลื่อนเข้ามาของพุทธศาสนาขยาย เช่น รูปพระโพธิสัตว์กวนอิมที่เข้ามาอยู่ในวัดต่าง ๆ ก็เป็นตัวอย่างการเคลื่อนทางความเชื่อที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การศึกษาเรื่องแก่นกับเปลือก จึงอาจพิจารณาในเชิงพลวัตได้อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งก็อาจทำนายอนาคตของความเคลื่อนไหวอย่างแน่นอนตามด้วยไม่ได้

การพิจารณาแบบองค์รวม

การพิจารณาแบบไม่แยกส่วนอีกแบบหนึ่งคือการพิจารณาแบบองค์รวม หรือการพิจารณาในเชิงบูรณาการคือไม่ประเมินแยกส่วนว่าแก่นเป็นส่วนสำคัญและมีคุณค่า ส่วนเปลือกคือส่วนเกิน ไม่จำเป็นและไม่มีค่าหรือทำให้แก่นเสีย แต่มองว่าแก่นกับเปลือกคือสิ่งที่รวมกันและประกอบกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียว มีความต่อเนื่องกันอย่างแยกไม่ได้ในความเป็นจริง การแยกแก่นกับเปลือกเป็นการแยกในความคิด เมื่อใดที่มีการแยกออกจากกันก็เป็นการทำลายความเป็นสิ่งนั้น ๆ เช่นความเป็นต้นไม้ที่มีราก การพิจารณาในลักษณะนี้อาจสะท้อนสภาพปัจจุบันได้ดีเจนกว่าการมองแบบสถิติและแยกส่วน

การเคลื่อนออกจากแก่น

เราจากล่างได้เวลาแก่นของศาสนาคือธรรม แก่นของธรรมคือความจริงสูงสุดของศาสนานั้น ๆ ส่วนขึ้นๆ เช่นวัตถุภาระ พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นเปลือก พระธรรมเป็นแก่นของพุทธศาสนา ธรรมต่าง ๆ เป็นเปลือกของธรรมสูงสุดคือนิพพานซึ่งเป็นแก่นของธรรม เมื่อมีการใช้ธรรมแผ่出去ต่าง ๆ ที่คนเราเข้าใจธรรมที่ใช้กันเพิ่มขึ้น เช่น กรรมอาจจะพิจารณาในเชิงบุคคลก่อนแล้วขยายไปพิจารณากรรมของสังคมหรือกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้โดยยังคงหลักกรรมของพระพุทธศาสนา เช่นนี้ก็เป็นการขยายของแก่นออกไป แต่แก่นก็อาจขยายหรือเคลื่อนออกตัวธรรม ไปสู่การปฏิบัติ กิจกรรมและวัตถุธรรมได้ซึ่งก็อาจมีทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียต่อการเข้าถึงแก่นและต่อตัวแก่น เช่นทำให้เกิดศาสนาพิธีที่มีการปฏิบัติอันก่อให้เกิดความครัวชา การทำความดีต่อผู้ตักทุกข์ได้ยาก ต่อส่วนรวมและต่อศาสนา หรือทำให้เกิดงานศิลปะที่เกี่ยวกับศาสนา เช่นศาสนสถานและศาสนวัตถุที่สวยงามเป็นต้น

ในทางตรงข้ามการขยายออกจากแก่นก็อาจนำไปสู่เปลือกที่ไม่ได้ เช่นแก่นขยายจากพระธรรมคำสอนไปสู่สิ่งที่มองเห็นจับต้องได้คือพระพุทธรูป ที่เป็นตัวแทนบริสุทธิ์ของศาสนา ฝ่ายการบูรุษเชิงศิลปะจนลงตัวสื่อความคิดและเรื่องราวเป็นปางต่าง ๆ แต่ในเวลาเดียวกันการบูชาพระพุทธรูปที่เคลื่อนไปเป็นแบบเทวนิยมคือบูชาพระพุทธรูปเหมือนบูชาเทวทูปที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์และสามารถอ่อนแองขอพรและความล้ำเรื่องต่าง

ฯ ได้ ทำให้เกิดการสร้างเครื่องประดับตกแต่งที่ดังการ สร้างโบสถ์วิหารที่วิจิตรเหมือนกิมาน เป็นรูปจากความเรียบง่ายของศิลปะเป็นความหรูหรา สร้างพระพุทธรูปและรูปพระธรรมะ พระเกจิอาจารย์ต่าง ๆ ให้ใหญ่โต เป็นการอวดความใหญ่โต ความเกินพอตี มีการใช้จ่ายเงินทองมากมาย เกิดความเหลื่อมจากธรรม และการปฏิบัตินำไปสู่การทำบุญด้วยความเชื่อขำบุญ พุทธพานนิยมไปจนถึงการหลอกหลวงและความหมกมุ่นในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ อิทธิปาฏิหาริย์ที่จะคลบบันดาลให้ได้กามสุข ลากายศ ความมีเสน่ห์ ความคงกระพัน แคดลักคลาดต่าง ๆ จนลืมความสำคัญของการปฏิบัติตามธรรม เกิดระบบวัดขายบุญ ชาวบ้านซื้อบุญ เกิดการกระทำที่ห่างศาสนาเข่นกราบไหว้สิ่งที่ผิดธรรมชาติ เช่นลูกกรรภ ก สัตว์ที่พิกัดพิกากร สัตว์ที่ไม่รู้จักต้นไม้ลักษณะแปลก ๆ อยู่ทั่วไปในสังคม
แก่นศาสนาของคนไทยไม่ใช่แก่นพุทธศาสนา

คนไทยเคยนับถือผู้เชื่อในปัจจุบันก็ยังมีการนับถือเช่นนั้นอยู่ เคยนับถือเทวดาของพระหมณ์มาอย่างไรก็ยังคงนับถืออยู่ แม่ปัจจุบันนับถือพุทธศาสนาเดริวทเป็นหลักแต่ก็มีนหายานเข้ามาร่วม แก่นศาสนาของคนไทยจึงประกอบด้วยศาสนาทั้งแบบนับถือผู้เชื่อ เทวินิยม และพุทธศาสนา โดยที่รู้ว่ากรณีใดจะประกอบพิธีของฝ่ายใด อย่างไร ตามโภกาสที่เหมาะสม มีการผสมกลมกลืนผู้เชื่อ เทวศาสดาของพระหมณ์และเทวศาสดาของศาสนาพุทธเข้าด้วยกัน เคยให้ไว้เช่นสรวง บวงสรวงเทวดาด้วยอาหารอย่างไรก็ถวายพระพุทธเช่นนั้น มีการจัดลำดับ พระรัตนตรัยไกรสูงสุด เทวารองลงมา และผ่องลงมาอีกชั้นหนึ่ง ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ จึงมีมากเพระมีทั้ง 3 แก่น และทั้งหมดนี้ยังบ่งบอกถึงสถานที่ อยู่ร่วมพิธี อยู่ร่วมบทคาถาเป็นต้น พิธีกรรม วัดถูกตั้งของแต่ละสถานที่จึงมีแตกต่างหากหลายไปตามแก่นนั้น ๆ

เมื่อเป็นเช่นนี้แก่นศาสนาของคนไทยจึงมีใช่แก่นศาสนาพุทธศาสนา ไม่ได้จะเป็นแก่นกลางสุคือนิพพาน แก่นที่เกิดขึ้นของมาคือโดยตระหง่านหรืออย่างกว้างที่สุดคือธรรมทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าและพระสาวกสั่งสอน คนธรรมชาติ มากจะหวังความสุขทางโลกียะและหวังสวรรค์เป็นจุดหมายชีวิตมากกว่าปาราณสีะนิพพานความสุขในโลกนี้ เช่นความสุขทางเนื้อหงหรือประสาทสมัย ความมั่งคั่งร่ำรวยเกียรติยศหรือเดียง มักหาได้ด้วยความรู้สัมภัยใหม่ที่ไม่ใช่ธรรมหรือไม่เกิดด้วยการอ่อนแหนตามวิธีของลัทธิผู้และเทวินิยม ซึ่งง่ายกว่าและใกล้กันนิพพานที่ต้องปฏิบัติบำเพ็ญเพียรและเข้าถึงได้ยาก เมื่อมองจากแง่มุมศาสนาพุทธ ศาสนาเหล่านั้นซึ่งไม่ใช่หนทางเข้าถึงนิพพานจึงเป็นเรื่องเบลือก และเราที่เห็นเบลือกดังกล่าวปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมไทย แต่ทว่าต่อราไได้ที่พระพุทธศาสนาบังไนไปสิ่งที่ชาวไทยส่วนใหญ่ศึกษาจนถึงแก่น สิ่งที่เคยเป็นแก่นอยู่แต่เดิมแม้ในมุมมองทางพระพุทธศาสนาจะเห็นว่าเป็นเบลือกก็จะยังคงดำรงอยู่ต่อไป

เหตุที่เปลี่ยนพอกพูนมากขึ้นในปัจจุบัน

ข้อวิตากของชาวพุทธในปัจจุบันก็คือชาวพุทธไม่ค่อยมีความรู้ศาสนาพุทธ บางคนไม่รู้เลย บางคนรู้นิดหน่อยจากการเรียนในโรงเรียน ที่รู้สักซึ้งมีน้อย และที่รู้แล้วปฏิบัติเพื่อลักษณะยิ่งน้อยลงไปอีก ในภายหน้า อาจหาคนที่บัวชุดลดดีได้ยากมาก ความไม่รู้ว่าอะไรคือแก่นของไรคือเปลือกเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ยึดเปลือกมากกว่าแก่น และความไม่รู้นั้นก็มาจากเหตุหลายประการ

ประการแรก แม้ในสมัยที่ความรู้สำคัญของสังคมไทยคือความรู้พระพุทธศาสนา ก็ยังมีการยึดเปลือกกันมาก เพราะเป็นความเชื่อมาแต่เดิมไม่กว่าจะเป็นเรื่องผิด เรื่องเทวดาแบบพระหมณ์ ไสยาสตร์ พิธีกรรมและพิธีริทึ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตตั้งแต่เกิดไปจนตาย

ประการที่สอง แม้ในสมัยที่พระพุทธศาสนาเป็นความรู้หลักของสังคมคนก็ยังแยกแก่นแยกเปลือกไม่

ออก ครั้นถึงสมัยปัจจุบันที่ความรู้วิทยาศาสตร์เป็นความรู้หลักและได้เบี่ยงความรู้พระพุทธศาสนาเหลือที่เล็กน้อยในระบบการศึกษา ก็ยังทำให้คนสนใจที่จะรู้พระพุทธศาสนาอย่างใบอีก คนที่มีการศึกษาสูงรู้วิทยาศาสตร์และวิชาทางโลกอื่น ๆ ติ่งกว่าพระพุทธศาสนา ส่วนคนที่มีการศึกษาน้อยก็ไม่รู้ทั้งวิทยาศาสตร์และพระพุทธศาสนา

ประการที่สาม การงานและชีวิตในสังคม ส่วนมากเป็นเรื่องความสัมภากสบายนทางวัฒนธรรมอาชญากรรมและเทคโนโลยีในการผลิต คนที่มีความรู้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิชาที่จัดการความรู้หรือเกี่ยวกับความรู้ตั้งกล่าวจึงจะมีงานทำ พื้นที่ที่ทุนนางและข้าราชการมาจากการศึกษาจากคนที่ศึกษาจากวัฒนธรรมจากคนจะมุ่งศึกษาความรู้ทางโลกแล้ว ความรู้ตั้งกล่าวยังมีมากจนคนแบบไม่มีโอกาสศึกษาพระพุทธศาสนาหรือถึงมีก็ไม่สนใจ อย่างไรแต่จะแยกแก่นแยกเปลือก แม้พระพุทธศาสนาเป็นอย่างไรก็ไม่มีความรู้

ประการที่ต่อไปนี้คือ ความคุ้นเคยกับความสอดคล้องของภาษาทางวัฒนธรรม และความเชื่อมโยงกับสังคมที่พึงพา วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ความสุขทางใจ ความดีงาม ที่ไม่อยู่ในความสนใจคร่าวๆ หากไม่เกิดความทุกข์หรือความไม่สมหวังทางวัฒนธรรมแล้ว ก็ยากนักที่จะหันมาสนใจศาสตร์และพึงพาศาสตร์ บริโภคนิยมทำให้คนต้องพึ่งเงินและเงินเป็นพระเจ้าไปในที่สุด ในปัจจุบันระหว่างเปลือกับแก่นพระพุทธศาสนา เปลือกเปล่าเป็นที่ใช้หาเงินได้มากกว่า ฝ่ายวัฒนธรรมที่เชื่อในความหมายของเงิน และฝ่ายศาสตร์ที่หาเงินเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรมมากกว่าจิตใจ

ประการที่ห้า ประชาธิปไตยเสรีที่ให้เสรีภาพทางศาสนาซึ่งเป็นปรัชญาของประเทศที่ศาสนาเป็นเรื่องความเชื่อส่วนบุคคล มีใช้สถาบันอันเป็นที่เคารพของรัฐดังเช่นประเทศไทย ศาสนาอยู่ในมือรัฐและเป็นเพียงความคิดอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับประวัติศาสตร์ การเมือง ข่าวสาร ซึ่งคนมีเสรีภาพจะต้องทราบ วิพากษ์วิจารณ์ไปอย่างไรก็ได้ ความคิดและการปฏิบัติที่แตกต่างกันในศาสนาเดียวกันก็เกิดง่าย ไม่ศักดิ์สิทธิ์และรับกว่าไม่รู้ก็พอทำเนาแต่ส่วนนี้ทำให้เกิดพวกร้ายศาสนาที่มักพูดรี้่องศาสนาผิดไปจากความเป็นจริง ทำให้เกิดความเข้าใจผิด ๆ เพราะไปในหมู่คนซึ่งส่วนใหญ่ก็ไม่รู้ประพธศาสนา

สภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนไปทำให้พระพุทธศาสนาไม่ใช่ความรู้ที่จำเป็นจะต้องศึกษาเพื่อความอยู่รอด แต่กลับเป็นความรู้ที่ศึกษา เพราะความสนใจเป็นพิเศษส่วนตัว ซึ่งต่างกับในอดีตที่เป็นความรู้หลัก ในปัจจุบันสถานศึกษาแม้อยู่ในวัสดุที่แยกจากวัด ความรู้ก็ไม่ได้มาระบบ บางที่พระเองกลับกลายเป็นผู้ไม่มีความรู้ เพราะคำว่าความรู้ในปัจจุบันหมายถึงความรู้ทางโลก

ผี เทวดา โทรราชาสตร์ โชคกลาง ไสยคานสตร์ เคลี้ด โนสังคมวัตถุนิยม

ผู้ เทวตา โทรราสาสตร์ โซค拉丁 ไสยาสาสตร์และเคลือดตี้ได้รับความนิยมในสังคมมนุษย์ที่ความรู้วิทยาศาสตร์ยังไม่เจริญ และนักวิทยาศาสตร์หวังว่าหากวิทยาศาสตร์สามารถอธิบายความจริงของธรรมชาติได้ คนก็จะเชื่อเรื่องดังกล่าวน้อยลง แต่ความคาดหวังดังกล่าวก็ไม่เป็นจริง ในสมัยที่วิทยาศาสตร์ยังไม่เจริญ เรื่องดังกล่าวทำให้น้ำที่อธิบายสิ่งที่มนุษย์สนใจ ทำงาน และทำการแสวงเกิดผลสำเร็จบ้างไม่สำเร็จบ้าง แต่ก็ไม่มีวิชาอะไรอื่นเป็นทางเลือก ครั้นวิทยาศาสตร์เจริญคำตอบของวิทยาศาสตร์ก็จำกัด ไม่อาจตอบเรื่องลึกลับ เรื่องซึ่งวิตในอดีตชาติหรือความเป็นไปในอนาคต เคราะห์ โซคตี้ โซครัช ความสำเร็จในการลงทุนฯลฯ ให้เป็นที่พอยใจและสนับสนุนใจของคนได้ เรื่องดังกล่าวจึงยังเป็นที่พึงและเป็นภารกิจการในกรณี เช่นนั้นอยู่ การทำงานของชาติ ยังดี พิชิตธรรมทางไสยาสาสตร์ การสะเตาะเคราะห์ แม้ชาหัวงผลเดิมที่ไม่ได้แต่ทำแล้วก็

สบายนิจชั้นและไม่สบายนิจถ้าไม่ทำ เพราะที่ทำแล้วสำเร็จและไม่ทำแล้วหายนะก็มีตัวอย่างให้เห็น คณوخากเสียงโซคทางดอตเตอร์ไม่รู้ว่าจะออกเลขอะไร การบนบนานศาลาคล่องตัว ขอเลขจากคนทรง ชุดประดูโบสถ์ ชุดต้นไม้ คุณนาตาเทียน แกะผังกีเป็นวิธีที่จะให้ได้ตัวเลขอย่างพอมีที่มาที่ไปอยู่บ้าง วิธีไหนที่คนอื่นทำแล้วว่ายกีลงทำดู คนไม่มีลูกอย่างได้ลูก ใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ไม่ได้ผล การบนบนานศาลาคล่องตัว การขอลูกจากพระพุทธรูป จากเทหาที่ยังมีความหวังมีโอกาสติดกันไม่ทำอะไรเลี้ยง เวิทยาศาสตร์ตอบเรื่องวัตถุได้ แต่ตอบเรื่องนามธรรม เช่นเรื่องลักษณะ ศักดิ์สิทธิ์ มงคล อัปมงคล ดวง สมพงศ์ ความต้องกับชะตา ไม่ต้องกับชะตาไม่ได้ เวิทยาศาสตร์ใช้วิธีบัญชาเชิญเหล่านี้ แต่คนที่นำไปไม่บัญชา เชิญวิทยาศาสตร์ตอบไม่ได้ คำตอบจากเรื่องเหล่านี้กีเป็นทางเดียว เปลือกจึงคงอยู่ทั้ง ๆ ที่วิทยาศาสตร์ครอบงำสังคมในด้านวัตถุ นักเรียนที่สอบเข้าเรียนคณะวิทยาศาสตร์กียังบนบนานศาลาคล่องตัวเพื่อให้สอบเข้าได้

เปลือกตีเปลือกไม่ตี

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และเผยแพร่พระศาสนาจนมีพระรัตนตรัยครบแล้วและได้ทรงส่งพระสาวกไปเผยแพร่ศาสนา กีมีทั้งผู้เข้ามานาบวชและผู้เข้ามานาฏและพระสงฆ์กีอุบลากุบลากุบาลิกาจึงนับว่าอุบลากุบลากุบาลิกามีไม่ใช่ผู้บวชและยังห่างไกลแก่นกีของพระนิพพานแต่กีมีความสำคัญในด้านการอุปถัมภ์ค้ำชูศาสนาเหมือนเปลือกตีที่ห่อหุ้มรักษาแก่น เมื่อชาวบ้านเข้ามาเกี่ยวข้องกับศาสนา กีมีการบัญชาติต่อพระสงฆ์อย่างเคราะห์ซึ่งก็คงจะใช้พิธีการอย่างที่เคยบัญชาติกันในศาสนาพราหมณ์ เมื่อบัญชาติต่อพราหมณ์และเทวตา อะไรที่เห็นว่าตี งานแสดงความเคราะห์เดือนมิถุนายนนี้ก็คงนำมายใช้ด้วย เหตุที่การบัญชาติเช่นนี้เป็นปกติ เป็นวัฒนธรรมที่ดำเนินในชีวิตเป็นประจำอยู่แล้ว

ครั้นเมื่อพระพุทธศาสนาเข้าสู่ศิริแกนที่เป็นไทยในปัจจุบันและได้พับกับศาสนาพราหมณ์และลัทธิอื่นกีที่มีมาแต่เดิม กีเกิดการกลืนกัน เทคนิคยอมอย่างพราหมณ์กีลืนผู้ได้เป็นส่วนหนึ่งของเทวตา และพุทธกีกีลืนเทวตาและผู้เข้าเป็นส่วนหนึ่งโดยที่พระพุทธเจ้าทรงนำເ夷့ງเทวตาเชื่อกันว่าเป็นเทวตาของพราหมณ์นำริบາอย่างพุทธ ความคิดทั้งสามได้ถูกจักระบบที่พระอยู่เหนือเทวตาและผู้ได้รับอิทธิพลจากไม่ซัดกับพุทธศาสนาแต่เมื่อคำนึงถึงฐานะทั้งเรื่องเทวตาและผู้กีสำคัญน้อยกว่าพระ เรื่องเกี่ยวข้องกับเทวตาและผู้จึงจัดเป็นเปลือก เพราะห่างแก่นกีนิพพาน

เราจะเห็นได้ว่าเปลือกตีเกิดขึ้นอย่างหมายเหตุกับพัฒนาการของศาสนา ในสังคมที่ศาสนาเผยแพร่เข้าไป นับว่าเป็นเปลือกตีที่ทำให้ศาสนามั่นคงและตั้งเป็นสถาบัน มีผู้ดูแลรักษาจนเป็นสถาบันของรัฐได้ แต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเปลือกตีพัฒนาด้วยเช่นกัน เช่น พิธีรีตอง ประเพณีต่าง ๆ ทั้งเทวตาและผู้มีมาก มีทั้งเวทมนตร์คาถา ไสยาสต์ โทรสาสต์ พิธีหลาภ พิธีราชภรร ตั้งแต่เกิด เข้าสู่วัยหนุ่มสาว ปลูกเรือน แต่งงาน เจ็บป่วย ไปจนตายกียังมีพิธี ทำให้คนติดพิธีที่ชับช้อนขึ้นแทนที่จะศึกษาธรรมเพื่อเข้าถึงความลับกิเลสไปสู่ความหลุดพ้น

เรื่องของเทวตาซึ่งประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ปัจฉิหาริย์ความศักดิ์สิทธิ์และเรื่องเหนือธรรมชาติ เมื่อเทวตาศักดิ์สิทธิ์เช่นนั้น พระพุทธรูปกีมีความศักดิ์สิทธิ์ด้วยพระรูปสูงกว่าเทวตา หรือบางครั้งกีถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เพราะมีเทวตาสำคัญหรือเทวตาหลายองค์รักษา ทำให้มีการเช่นสรวงบูชา พระพุทธรูปจึงเป็นเสมือนเทวรูปและพระพุทธศาสนาถูกกลืนเป็นเทวนิยมไปโดยปริยาย จึงเห็นกันโดยทั่วไปว่าเป็นการเคลื่อนของพุทธศาสนาที่เป็นแก่นไปสู่เปลือกตีที่เป็นเทวนิยม ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับความสำคัญที่ต่ำกว่า เปลือกตีที่เริ่มจะถูกมองว่าไม่ตี เพราะทำให้ห่างแก่นของพระพุทธศาสนาออกไปทุกทิศ ยิ่งระดับชาวบ้านด้วยแล้วกีกลับไปสู่ระดับที่ต่ำสุดคือหาลาภโดยไม่พึงสนใจ แต่พึงฝี พึงโชค พึงไสยาสต์ ติดข้องในเรื่องผีและวิญญาณ ยิ่งกว่าธรรมะ เป็นการ

ติดเปลือกที่ไม่คือกว่าเหวนิยม

เนื่องจากการติดเปลือกดังกล่าวไม่ได้จะเป็นเรื่องมงคล ความศักดิ์สิทธิ์ อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ โชคดาก้ารคลบันดาล ถูกษัตริย์ ยิ่งเป็นเปลือกที่เลวร้ายลงไปอีกเมื่อมีการนำเรื่องเหล่านี้ไปสร้างความร่ำรวยและหลอกลวง ซึ่งก็เกิดอยู่ทั่วไปทั้งในวัดและนอกวัด อุบัติอย่างที่พระสงฆ์สร้างพระเครื่องแล้วกำชับว่าห้ามค่าหรือต้องอยู่ในศิลินธรรม และมอบพระเครื่องหรือเครื่องรางให้เปล่าก็เปลี่ยนไปกลับกลายเป็นการสร้างพระเครื่องแล้วโฆษณาสรรพคุณอิทธิปาฏิหาริย์เพื่อหาเงินจนกลายเป็นพุทธพานิชย์ เปลือกที่ไม่คือเหล่านี้ได้พอกพูนขึ้น ยิ่งคนไม่ศึกษาพระธรรมก็ยิ่งหลงติดอยู่กับเปลือกมากยิ่งขึ้นจนไม่รู้จักพุทธศาสนาที่แท้จริง แม้เปลือกที่แยกไม่ออกกว่าเปลือกใดๆ เปลือกใดไม่ตี

ภูมิปัญญาเปลือก

เปลือกอาจจะตีหรือไม่ตีในตัว เช่นคนปลอมบางหากินกับศาสนา แต่เปลือกส่วนมากจะตีหรือไม่ตี เพราะการนำไปใช้ เช่น การสร้างพระเครื่องแจกเป็นการช่วยให้คนที่เข้าถึงธรรมะยาก ๆ ได้มีพระพุทธคุณเป็นที่พึงอย่างเป็นรูปธรรม หรือถ้าให้เข้ามุขเพื่อทำกุศลงานเรื่องที่ไม่เกินพอตีก็เป็นคุณ แต่ถ้าทำด้วยความโลภเกินพอตีก็เป็นสิ่งที่ไม่ตี นอกจากนั้นเปลือกอาจจะตีแต่ไม่ตีพระคนติดเปลือกแล้วไม่แสวงหาธรรม เน้นติดพิธีกรรมโดยไม่เห็นธรรมที่แห่งอยู่ เปลือกจะเป็นเรื่องตีหรือไม่สิ่งขึ้นกับธรรมชาติของเปลือก วิธีนี้นำไปใช้และตัวบุคคลที่ใช้ เรายังคงการเปลือกที่ตีและกำจัดเปลือกที่ไม่ตี จึงจำเป็นที่จะต้องมีวิธีพิจารณาเพื่อแยกให้ได้ว่าเปลือกใดตี เปลือกใดไม่ตี ซึ่งมีข้อพิจารณาได้ดังนี้

1. เป็นทางนำเข้าสู่ธรรม คือ ใช้เปลือก เช่น ศิลปะแขนงต่าง ๆ สื่อ ความเชื่อโศกdag ความเชื่อในศาสนา ศิลปะที่เป็นหนทางเปลี่ยนพัฒนาระบบทิกรรมและความรู้สึกนึกคิดให้กลับเป็นหรือให้เป็นไปในทางที่ต้องทำให้นับถือความตีมากกว่าความชั่ว ตั้งอยู่ในศิลธรรมมากกว่าหลงไปในอบายมุข

2. สอนธรรม คือมีเนื้อหาที่เป็นเรื่องธรรมะ แสดงข้อดี คุณค่า ประโยชน์ของธรรม เพื่อให้คนตั้งอยู่ในธรรม เช่น ศิลปะที่เนื้อหาเป็นเรื่องธรรมะ

3. เป็นปัจจัยให้เกิดกุศล สิ่งที่ดีงาม เช่น ทำให้คนพอใจจะทำบุญ เสียสละอุทิศตนเพื่อทำสิ่งที่ดีงาม เช่น สาธารณประโยชน์ การช่วยเหลือผู้อื่น การยึดมั่นในความตีมากกว่าความร่ำรวย การยกย่องคนดี การปรับปรุงตนให้เป็นคนดี

4. นำเข้าสู่แก่น คือ รักษาให้ยึดมั่นศรัทธาในความจริงของศาสนาและมุ่งปฏิบัติไปสู่จุดหมายของศาสนาคือการละช้า ทำดี ให้สูงขึ้นไปโดยลำดับ โดยมีแก่นคือความพันจากกิเลสเป็นจุดหมาย เป็นอุคਮคติและเป็นมาตรฐานในการตัดสินว่าอะไรคืออะไรช้า เป็นอุบัติทำให้คนดี

5. ไม่เป็นไปเพื่อมุ่งผลประโยชน์ส่วนตัว กลุ่มบุคคล หรือมุ่งสะสมให้มีเงินทองมาก ๆ ซึ่งจะทำให้กิจกรรมที่เป็นเปลือกของศาสนามุ่งเงินมากกว่ามุ่งงานหรือกุศลกรรม

6. มีทิศทางมุ่งไปสู่แก่นมีเชื่อกหงจากแก่น

7. ไม่มุ่งนำไปสู่ความเดียวหาย

อุปสรรคที่ทำให้คนเข้าไม่ถึงแก่นศาสนา

ปัญหาที่ทำให้คนติดเปลือกคือการไม่รู้แก่น และการไม่รู้แก่นนั้นมีเหตุหลายประการคือ

1. พระสงฆ์ที่บ瓦ชแต่ไม่ได้เรียน ไม่รู้ทั้งบาลีและพุทธศาสนาสอนแก่นไม่ได้

2. พระสงฆ์ที่รู้บาลี รู้พุทธศาสนา แต่ยังดีในลักษณะให้ความสำคัญแก่กิจกรรม เช่น การเจิม การ

สร้างวัตถุนิยม การทำพิธีให้เกิดทาง สะเดาะเคราะห์ สักยันต์ ซึ่งเป็นเปลือกของศาสนา แต่ทำให้ได้เงินทอง ชื่อเสียง จึงทำกิจกรรมชนิดนี้มากกว่าสอนแก่นอย่างท่านพุทธทาสภิกขุ ท่านปัญญานันทภิกขุ ท่านเจ้าคุณประยุทธ์ และพระอาจารย์สายพระอาจารย์มั่น

3. การทำพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาบาลีแม้จะดูคล้ายศักดิ์สิทธิ์ แต่คนก็ไม่เข้าใจ ควรนำการแปลหรืออธิบายเป็นภาษาไทยเพื่อให้คนเข้าใจ เพราะบทสวดในพิธีโดยเฉพาะงานศพเป็นเรื่องแก่นแทบทั้งสิ้น

4. ใช้เปลือกเกินความจำเป็นจนแก่นหาย เช่นมุงเรื่องวัตถุนิยมคล้ายกันไป สร้างโบสถ์อย่างเป็นแบบแผนตามตัวและหูหราเกินความจำเป็น สอนธรรมแบบคลอกโปกษากันบังธรรมที่สอนซึ่งมีเพียงเล็กน้อยอยู่แล้ว

5. ขาดการศึกษาแก่นอย่างจริงจัง แม้พระสงฆ์ที่ได้รับการศึกษาจำนวนหนึ่งก็มีความรู้เรื่องแก่นไม่ดีพอ ผิดกับชาติวันตกที่มุ่งศึกษาเรื่องแก่น ต่อไปคนไทยอาจเป็นพาภิภัตต์เกลือกินด่าง

6. ความไม่รู้ว่าอะไรเป็นเปลือกอะไรเป็นแก่นทำให้ศาสนาเปลี่ยนจากการเน้นแก่นไปสู่การเน้นเปลือกทำให้ประชาชนเห็นเปลือกเป็นแก่นจึงติดอยู่กับเปลือก เหตุที่ทำให้คนติดเปลือก

1. เปลือกทำให้เกิดความบันทึกใจ เช่น ศิลปะต่าง ๆ กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสนุกสนาน เช่นงานเทศกิจ

2. เปลือกทำให้เกิดงานและอาชีพ เช่นอาชีพศิลปะเกี่ยวกับวัด วรรณกรรมเกี่ยวกับศาสนา แม้พระที่แผล่เศษนิมahaชาติให้มีชื่อเสียง อาชีพทำเครื่องสังฆภัณฑ์และของใช้พิธีต่าง ๆ อาชีพผู้เชี่ยวชาญการทำพิธี เช่นตั้งศาลพระภูมิ อาชีพเทคโนโลยีหล่อโลหะ

3. เปลือกตอบสนองทุนนิยม สามารถใช้สร้างผลประโยชน์ สร้างกำไรได้ เช่นพุทธพานิชย์ต่าง ๆ

4. ช่วยให้เกิดความบันทึกใจในการดำรงชีวิตและหน้าที่การงาน เช่น ช่วงจุ้ย โทรศัพท์ การแก้เคลื่อน ไสยาสตร์ พิธีบูชา เช่น บูชาแม่โพสพ

5. ความรู้ของคนไทยที่ไม่ตั้งความรู้ทางโลกและทางธรรมทำให้ไม่รู้ว่าอะไรเป็นเปลือกอะไรเป็นแก่น ขาดความภูมิภาวะ

6. คนไทยชอบเชื่อตามกันมากกว่าวิเคราะห์ทั้งหมด เมื่อมีการสร้างกระแสพร่าวรำบาทไปโดยรวมเรื่อง คนที่เป็นเช่นนี้ตอกย้ำให้อารมณ์มากกว่าเหตุผล สนใจสิ่งที่ชอบมากกว่าสิ่งที่จริง

7. คุณภาพของอุปचามาย์ด้อยลง พระขาดการอบรมเรื่องแก่นเรื่องเปลือกจึงสอนคนไม่ได้หรืออาจสอนผิด ๆ

8. สถาบันศาสนาไม่ยอมมีพลังและไม่ทำหน้าที่ผิดกับมนุสสิคิริยาทันทีที่มีการทำผิดต่อศาสนา

9. เสรีภาพที่ไม่รู้จักขอบเขตของไทยทำให้กิจกรรมที่เป็นเปลือกขององค์กรเหมือนวัวพืชทั่งอก詹กุณ พืชที่มีคุณค่าโดยไม่มีคร JACK การ

10. พระสงฆ์ทำเรื่องเปลือกเดียบเองชาวบ้านที่ไม่รู้ก็เชื่อว่าเป็นแก่นหรืออย่างน้อยเชื่อว่าดี หรือไม่ผิด

11. สื่อมวลชนสนับสนุนเปลือก โฆษณาเปลือก ส่วนที่เป็นแก่นก็โฆษณาในช่วงที่ไม่มีคนพิงคนคุ กการจัดการเรื่องเปลือกของพระพุทธศาสนา

เมื่อศาสนาขยายตัวเรื่องที่ห่างจากแก่นก็เพิ่มขึ้น ในระยะแรก ๆ ก็อาจเป็นเรื่องที่จำเป็นหรือต้องมี

แม้ในสมัยพุทธกาลก็มีเหตุการณ์ เช่นนี้เกิดขึ้น เช่นการถวายผ้าอาบน้ำฝน การถวายวัด เป็นต้น การทอกฐิน ทอดผ้าป่า การทำบุญงานมงคล และของมงคล จนถึงพิธีในวันสำคัญทางศาสนา แต่ในท่านอง เดียว กันก็มีสิ่งที่มีทั้งข้อดีข้อเสีย เช่นการขยายวัดให้ใหญ่โต การตกแต่งอย่างประณีตและอลังการ การบริจาคเงินทำบุญ การสร้างพระบูชาและพระเครื่อง ซึ่งแต่เดิมอาจมีจุดประสงค์ที่ดี แต่ภายหลังมีการนำไปใช้ในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ศาสนา เพื่อการค้าหรือแม้กระทั้งเป็นการหลอกหลวง หรือนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่นอันไม่เป็นการสมควร นานเข้าก็ถูกมองเป็นความเคยชิน แม้จะเห็นกันว่าไม่เหมาะสมหรือเป็นภัยแก่ศาสนา ก็ห้ามจัดการไม่ได้ แต่เดิมในสมัยพุทธกาลชาวบ้านเป็นผู้ดูแลจัดการ พระพุทธองค์ก็ทรงฟังเสียงชาวบ้าน ถ้าชาวบ้านติดчинหรือร้องเรียนก็ทรงเป็นผู้ดูแลจัดการต่อมาพระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ทรงเป็นผู้ดูแลจัดการตั้ง เช่นที่รัชกาลที่ 1 ทรงจัดการให้ศาสนาบริสุทธิ์ขึ้น ครั้นสมัยประชาธิปไตยแม้ผู้ที่จะจัดการได้ เช่นสถาบันของสงฆ์ แต่ก็มักไม่ค่อยสนใจหรือบางครั้งก็มีผู้ที่อยู่ในสถาบันดังกล่าวประพฤติปฏิบัติเช่นนั้นเสียเองบ้าง ความคิดเห็นต่างกันบ้าง ในปัจจุบันจึงมักเป็นงานที่ชาวบ้านดำเนินการผ่านตัวเอง ซึ่งก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียปัจจุบัน เรื่องเปลือกจึงเป็นปัญหาカラカラซังและແບນไม่มีการแก้ไขในปัจจุบัน ผิดกับศาสนาอื่นที่ศาสนาห้ามหรือสถาบันศาสนาห้ามจะดำเนินการทันทีที่เกิดปัญหา แต่หากจากผู้ที่จะจัดการแล้วเรื่องอื่น ๆ ก็จำเป็นในการจัดการเรื่องเปลือก เช่นเรื่องต่อไปนี้

1. สอนความรู้ทางศาสนาที่ถูกต้อง ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานด้านการศึกษา ด้านศาสนา และวัฒนธรรม หรือนักวิชาการพระพุทธศาสนา คือ สอนอย่างเป็นทางการหรือเป็นส่วนบุคคล สอนในระบบการศึกษา สอนผ่านสื่อ媒ชน หรือโดยเอกสารหนังสือก็ได้ เช่น ทำบุญมากได้บุญมากนั้นก็ไม่แปลงว่าทำบุญด้วยเงิน จำนวนมาก ได้บุญมากกว่าทำบุญด้วยเงินจำนวนน้อย แต่อยู่ที่เจตนาของผู้ทำบุญ ความบริสุทธิ์ของทรัพย์ และความดีของผู้รับ เป็นต้น และยังต้องสอนด้วยว่าทำบุญด้วยวัตถุได้บุญไม่เท่ารากชาติและปฏิบัติเพื่อความดุลพัน หากศาสนาห้ามนี่ความรู้ทางศาสนาถูกต้องแล้วก็จะรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรมาก่อนอะไร สำหรับคนที่ไม่รู้ ก็สามารถเดือกดูได้ แต่ก็ต้องและสำคัญได้

2. สอนให้แยกแยะเบลือก พุทธศาสนาในปัจจุบันรู้จักแยกโถกตระหง่านและโถกิยธรรม แต่ส่วนมากรู้จักแยกโดยจำตาม ๆ กันมาจึงมีปัญหาเรื่องแก่น และเนื่องจากอยู่กับเปลือกงานเคยชินจนลืมแก่น อีกทั้งผู้ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์หรือครูสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัยก็มักไม่ให้ความสำคัญในการแยกแยะก่อนที่จะเป็นเปลือกของไรเมื่อแก่น ทำให้กิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา ส่วนใหญ่จะลงที่เปลือกแทนที่จะเป็นการใช้เปลือกนำเข้าสู่แก่นมากขึ้นโดยลำดับ สภาพเช่นนี้ทำให้คนเป็นขันมากเข้าใจผิดว่าเปลือกเป็นแก่น ส่วนคนที่แสวงหาแก่นก็มักต่อต้านเปลือกเดียวนม่องไม่เห็นคุณค่าของเปลือก เกิดเป็นฝ่ายตรงข้ามแทนที่จะทำให้เปลือกกับแก่นประสานและเกื้อกูลกัน จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่การสอนพระพุทธศาสนาจะต้องมีการแยกแยะกับเปลือก และเปลือกต้องกับเปลือกไม่ต้องให้เห็นสังคมก็จะต้องมีการเข้าร่วงและมีการตีอกไม้ให้ศาสนาลุ่มหลงติดเปลือกที่ไม่ดีหรือติดเปลือกงานลืมแก่น

3. การศึกษาของสงฆ์จะต้องทำให้พระสงฆ์เป็นผู้เขียนมาตรฐานพระพุทธศาสนา การศึกษาของสงฆ์ในปัจจุบันที่แยกเป็นสายพุทธศาสนาตัวกับสายเบรียณธรรม นับว่าเป็นพัฒนาทางการศึกษาของสงฆ์ที่ทำให้เกิดเป็นระบบขึ้น แต่เดิมพระสงฆ์ศึกษาภาษาบาลีและพระพุทธศาสนารวมกันไปโดยศึกษา กับอุปचารายและครุศาสตร์ที่เขียนภาษาบาลี แต่ปัจจุบันนี้ได้มีการจัดระบบขึ้นโดยการเรียนนักธรรมเพื่อรู้พระพุทธศาสนาและเรียนบาลีเพื่อสามารถศึกษา

พระไตรปิฎกให้ลึกซึ้ง พระสงฆ์ที่สามารถเรียนได้เบริญธรรมชั้นสูง ๆ จักว่าเป็นผู้มีศติปัญญาดี และสามารถเข้าใจพระธรรมคำสอนได้ แต่ก็มักมีความรู้ความเข้าใจตามแบบประเพณีคือจากจำและเล่าเรื่องราវรวมทั้ง อธิบายพระไตรปิฎกได้ สอนได้ ในปัจจุบันความรู้ความเข้าใจตามแบบประเพณีคือจากจำและเล่าเรื่องราវรวมทั้ง เพื่อจะตอบปัญหาต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันซึ่งต่างกับสมัยก่อน การศึกษาสายพุทธศาสนาที่มีการศึกษาวิชา ทั่วไปทางโลก การเรียนภาษาอังกฤษที่เป็นเครื่องมือทางความรู้สมัยใหม่ และการเรียนพระพุทธศาสนาแบบ วิเคราะห์วิจัยเหมาะกับโลกสมัยปัจจุบันมากกว่า แต่ก็ปรากฏว่าการจัดการศึกษาตั้งกล่าวโดยเฉพาะดับ ปริญญาตรียังมีคุณภาพไม่เพียงพอ พระสงฆ์อาจได้ในวิชาพระพุทธศาสนาข้อยกว่าวิชาทางโลกและไม่ถูก จำกัดความรู้พระพุทธศาสนา การข้อมูลความรู้พระพุทธศาสนาทำให้การปฏิบัติกิตติ์ต่าง ๆ และการสั่งสอนความรู้ พลอยบกพร่องไปด้วยจุดยากที่จะแยกแยะเปลี่ยนแปลงได้ยาก เด็กเจน ดังนั้นหากจะให้พระสงฆ์ทำหน้าที่ของท่านได้ ดี สถาบันการศึกษาของสงฆ์ไม่ได้สายไปจะต้องทำให้พระสงฆ์เป็นผู้เชี่ยวชาญพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ เมื่อนั้นการแยกแยะเปลี่ยนแปลงก็จะเป็นปกติที่พระสงฆ์จะให้ความส่วนแก่สนิกชนได้

4. ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนที่อ้างอิงพระไตรปิฎก เรื่องที่เป็นเปลือก โดยเฉพาะเปลือกที่ ไม่ดีมักจะเป็นเรื่องที่ไม่ถูกในพระไตรปิฎก แต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายหลังเมื่อพระศาสนาแพร่ไปในสังคมต่าง ๆ แล้วมีการตีความหรือสร้างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งกันเป็นกิจกรรมที่เป็นประเพณีมาแต่เดิมแล้วปรับให้ เข้ากับพระพุทธศาสนาบ้าง เป็นกิจกรรมที่คิดจัดการขึ้นใหม่บ้าง วิธีหนึ่งที่จะให้เกิดการแยกแยะเปลี่ยนแปลง เป็นเปลือกที่เปลือกไม่ต้องให้เห็นได้ซักก็คือการลับไปสู่พระไตรปิฎก แม้ว่าจะมีผู้พากษ์วิจารณ์ว่าส่วนนั้น ส่วนนี้ของพระไตรปิฎกเป็นส่วนที่มีผู้เติมเข้าไปภายหลัง แต่จากการเรียนพระไตรปิฎกแล้วก็ไม่มีหลักฐานอื่นใดที่จะ เชื่อว่าเป็นคำสอนของพระพุทธศาสนาได้เท่าพระไตรปิฎก การรักษาพระไตรปิฎกและการศึกษาพระไตรปิฎกซึ่งเป็น คัมภีร์หลักของพระพุทธศาสนาจึงเป็นเรื่องสำคัญเช่นเดียวกับที่ทุกศาสนาต่างก็ใช้คัมภีร์หลักเป็นเครื่องยึดถือใน การศึกษาอธิบายและการปฏิบัติ จะพูดจะเขียนเรื่องพระพุทธศาสนาที่ควรอ้างและอิงพระไตรปิฎกเสมอ

5. อธิบายความหมายทุกครั้งที่ใช้ภาษาบ้านดี การใช้ภาษาบ้านดีในพระพุทธศาสนา ก็คือ การใช้ภาษา กรีกและละตินในคริสต์ศาสนา ก็คือ หรือการใช้ภาษาอาหรับในศาสนาอิสลาม ภาษาสันสกฤตในศาสนา พระหมณ์ – ยินดีก็คือ ล้วนแต่เพื่อเป็นการรักษาคำสอนไว้ไม่ให้คาดเคลื่อนเนื่องจากการแปลไป ๆ ไม่อาจ ทำให้ข้อความในภาษาที่เป็นต้นฉบับกับภาษาที่แปลตรงกันได้อย่างสมบูรณ์ แต่การใช้ภาษาของคัมภีร์ ก็ สะท้อนและเป็นที่เข้าใจในหมู่ผู้ศึกษาเท่านั้นซึ่งก็มักเป็นคนส่วนน้อย คนส่วนใหญ่แม้เป็นศาสนิกชนก็ไม่ได้ ศึกษาและไม่เข้าใจความหมาย บทสรุปนั้นที่ใช้ในพุทธศาสนาพิธีเป็นบทที่มีคำสอนสำคัญอยู่มากน้อย แต่ คนพังก์ไม่เข้าใจ ได้แต่ฟังหรือสอดความอย่างเป็นคำพูดที่ชัด ศักดิ์สิทธิ์และเป็นสิริมงคลเท่านั้น หากได้มีการ แปลและอธิบายประกอบบ้างก็จะทำให้คนที่ไม่เข้าใจได้ ทางศาสนาเข้าใจธรรมะมากขึ้น แทนที่จะเป็นการทำพิธีเพื่อพิธี ก็จะเป็นการทำพิธีเพื่อสอนธรรมะด้วย การอธิบายตั้งกล่าวจะช่วยให้ศาสนิกชนเข้าใจคำสอน ความเข้าใจตั้งกล่าวจะมีส่วนช่วยให้สามารถแยกแยะเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทำหน้าที่ หน่วยงานที่มีหน้าที่คุ้มครองและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาที่สมควรถือเป็นหน้าที่จะคุ้มครองและพระพุทธศาสนา มีหลายหน่วย เช่น มหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยสงฆ์ ในด้านบุคลากรที่มีพระสงฆ์ อุบาสก อุบาสิกา บุคลากร ผู้ทำหน้าที่ด้านการศึกษา และด้านสื่อมวลชน สมัยก่อนพระเจ้าอยู่หัวทรงบกพร่องก็ทรงถือเป็นพระราช ภาระที่จะคุ้มครองไม่ให้มีความไม่สงบ คืออย่างไรแต่ความเสียหายที่ร้ายแรงและแม้แต่ความเสียหายเล็กน้อยที่

จะทำให้ศาสนามีความคงทนแก่ใจ สมัยนี้รัฐบาลเป็นผู้ปกครอง มีหน่วยงานรัฐทำหน้าที่ แต่สิ่งที่เป็นภัยแก่ ศาสนา เช่น การยึดเปลี่ยนกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ถูกมองข้าม ปล่อยให้เปลี่ยนไปตามวิถีทาง หาก รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญแก่ศาสนา เช่น ที่พระมหาเถรชั้นในสมัยสมบูรณ์มาสิทธิราชย์ทรงรับเป็นพระราชภารกิจสำคัญมาในอดีต หน่วยงานต่าง ๆ ก็จะขาดแรงผลักดันที่จะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้อย่างมี ประสิทธิภาพ เมื่อใดที่คิดเปลี่ยนกิจกรรมแก่ไปบันธิรูณ์พระพุทธศาสนาที่แท้ก็จะหมดไปจากประเทศไทย เหมือนเช่นที่เคยหมดไปจากประเทศจีนที่พระพุทธศาสนาเคยรุ่งเรืองมาก่อน

7. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันปัจจุหาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อสังคมเปลี่ยนไปกฎหมายที่เคยใช้อยู่ก็ ล้าสมัย ไม่ทันกับสิ่งไม่ดีไม่งามที่เกิดขึ้นใหม่ นานเข้ากฎหมายนั้นก็ขาดประโยชน์ในด้านการจัดการไม่ว่าจะ เป็นการคุ้มครองเด็ก หรือการแก้ปัญหา จึงต้องมีการแก้และปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย เรื่องใดที่รัฐบาล สนใจและถือเป็นนโยบายสำคัญ หากกฎหมายไม่อาจตอบสนองนโยบายได้ก็จะมีการแก้ไขกฎหมาย แต่ เรื่องที่สำคัญซึ่งรัฐไม่เห็นความสำคัญ การแก้กฎหมายหรือออกกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ ก็อาจไม่เกิดขึ้น เช่น กฎหมายแรงงานของประเทศไทยต้องใช้เวลาอันบ้างแต่มีการเสนอครั้งแรกถึงสามสิบปีเศษ กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิ มนต์ริก์ต้องใช้เวลาหากเช่นเดียวกัน กฎหมายที่จะคุ้มครองรักษาพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นมรดกโลกที่มี ประเพณีมาตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสายก็เป็นกฎหมายที่ผู้เกี่ยวข้องขาดความสนใจที่จะ ปรับปรุงให้มีรายละเอียดและอัตราโทษที่เหมาะสม รวมทั้งให้อำนาจจัดการการกระทำที่ละเมิดและเป็นความไม่ เหนاءสมติของพระพุทธศาสนา อีกทั้งกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งหน่วยงาน เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่สามารถเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการโดยร่วมมือกับหน่วยงานพระพุทธศาสนาอื่น ๆ ได้ ๑